bron: overpalliatievezorg.nl/zorg-en-hulp/sterke-pijnstillers-opioiden
datum: 15-11-2026

Sterke pijnstillers

Als je ongeneeslijk ziek bent, kun je last hebben van heftige pijn die niet zomaar overgaat. In sommige gevallen zal de arts morfine of een andere sterke pijnstiller voorschrijven. Dit zijn opioïden. Zij kunnen pijn lang en goed bestrijden.

Soms zijn er zorgen of vragen over het krijgen van een zeer sterke pijnstiller. Hier lees je meer over opioïden en de feiten en fabels.

Wat zijn opioïden?

Opioïden zijn medicijnen. Je kunt de medicijnen op verschillende manier innemen, bijvoorbeeld als pilletje (tablet) maar ook als drank, pleister, zetpil, zuigtablet, neusspray of zelfs via een injectie of infuuspomp.

De medicijnen zijn sterke pijnstillers die ervoor zorgen dat de pijn verdwijnt of vermindert. Doordat je minder of geen pijn meer voelt, voel je je beter en kun je meer doen. Krijg je pijnstillers die je elke dag gebruikt? Probeer ze dan steeds op vaste tijden te nemen. Zo zorg je ervoor dat er steeds pijnstiller in je lichaam zit. De kans is dan kleiner dat je toch pijn krijgt. Het is niet nodig om ermee te wachten tot het ‘echt nodig is’.

Niet elke pijn kan worden behandeld met deze sterke pijnstillers. Zo wordt zenuwpijn meestal met andere medicijnen behandeld. Een zenuw kan ontstoken of beschadigd zijn of klem zitten. Dat kan zenuwpijn geven. Deze vorm van pijn reageert minder goed op opioïden.

Welke opioïden zijn er?

Mensen kennen vaak morfine. Naast morfine zijn er fentanyl, buprenorfine, oxycodon, hydromorfon, methadon en tapentadol. Deze medicijnen werken ongeveer even goed. De bijwerkingen kunnen verschillen.

Fabels over opioïden

Er zijn vaak verkeerde ideëen over sterke pijnstillers (fabels). We zetten hier een paar dingen op een rij die niet waar zijn:

- Als je begint met sterke pijnstillers, kun je niet meer stoppen.
- Je hebt altijd steeds meer nodig
- Sterke pijnstillers hebben vaak ernstige bijwerkingen
- Als je sterke pijnstillers krijgt voorgeschreven, betekent dit dat je bijna dood gaat
- Je leeft korter door sterke pijnstillers

Er is wel een aantal dingen belangrijk als je sterke pijnstillers krijgt voorgeschreven:

- Gebruik de pijnstillers alleen tegen de pijn en houd je aan de voorschriften van de arts.
- Voor langwerkende pijnstillers geldt dat je ze op een vast tijdstip inneemt, ook als je weinig of geen pijn hebt
- De dosering (de hoeveelheid die nodig is om de pijn te stillen) moet je arts bepalen. Het is daarom belangrijk dat je eerlijk en open bent over de pijn die je hebt. En welke bijwerkingen je hebt. Wanneer de pijnstiller niet goed (meer) helpt, kan de arts de hoeveelheid verhogen. Het is belangrijk dat je je aan de dosering houdt en nooit meer of minder medicijnen gebruikt dan voorgeschreven.
- De arts schrijft ook kortwerkende pijnstillers voor. Dat wordt ook wel doorbraakmedicatie genoemd. Die kun je innemen als de pijn plotseling toeneemt. De kortwerkende pijnstillers kun je innemen naast je langwerkende pijnstillers. De kortwerkende pijnstillers worden niet op een vast schema ingenomen.
- Sterke pijnstillers leiden vaak tot moeite met poepen (verstopping). Daarom schrijft de arts ook een laxeermiddel voor. Het is belangrijk dat je dat dagelijks gebruikt.
- Blijf je pijn houden of krijg je veel last van de bijwerkingen? Je arts stelt dan misschien voor om een andere sterke pijnstiller te proberen. Of om bijvoorbeeld van pillen naar pleisters te gaan.
- Sterke pijnstillers kunnen ook in de stervensfase gebruikt worden, als iemand erge pijn ervaart. Je leeft niet korter door de sterke pijnstillers.

Sterke pijnstillers kunnen de oorzaak zijn van ernstige verwardheid (een delier). Lees hier meer over een delier.

Zijn opioïden verslavend?

Verslaving aan sterke pijnstillers is (vooral in de Verenigde Staten) gezien bij mensen die deze medicijnen gebruiken tegen pijn die niet weggaat, zoals chronische rugpijn. Bij mensen met een levensbedreigende ziekte in de palliatieve fase - die pijnstillers nemen tegen pijn of benauwdheid - gebeurt dit bijna nooit.

Je kunt wel gewend raken aan de pijnstiller als je het lange tijd gebruikt. De arts kan dan de hoeveelheid verhogen.

Als de oorzaak van je pijn weg is, kun je ook stoppen met sterke pijnstillers. Dit kan geen kwaad, als je maar niet ineens stopt met het innemen. Als je ze langer dan een week hebt gebruikt, moet je ze nooit in één keer stoppen. Bespreek dit altijd met je arts.

Bijwerkingen van opioïden

Sterke pijnstillers kunnen bijwerkingen geven zoals verstopping, misselijkheid en overgeven, sufheid en een droge mond. Ook mag je de eerste tijd geen auto rijden. Neem hierover contact op met je apotheker of kijk op www.rijveiligmetmedicijnen.nl. Misselijkheid en sufheid gaan na een paar dagen meestal vanzelf over.

Vaak zijn bijwerkingen minder erg dan de heftige pijn die jij ervaart. Het is belangrijk om goed na te denken wat je zelf wil. Ook in je laatste levensfase. Bespreek je wensen met je arts, zorgverleners en naasten. Vertel hun duidelijk wat je wilt. Dan kunnen zij jou de zorg bieden die bij jou past.

Opioïden in de stervensfase

In de laatste weken van je leven kan de pijn erger worden. Het is dan soms moeilijk of onmogelijk om pillen te slikken. Dan kun je sterke pijnstillers in de vorm van een pleister of infuus krijgen.

Als de pijn niet minder wordt, en je hebt waarschijnlijk minder dan twee weken te leven kan de arts palliatieve sedatie voorstellen. Bij palliatieve sedatie krijg je andere medicijnen – vaak naast de sterke pijnstillers – waardoor je minder bij bewustzijn bent en de pijn minder voelt. Je leeft niet korter met palliatieve sedatie. Lees hier meer over palliatieve sedatie en hoe het werkt.

Opioïden bij benauwdheid

Soms worden sterke pijnstillers ook voorgeschreven bij heel erge benauwdheid, bijvoorbeeld bij zeer ernstige COPD. Als je sterke pijnstillers tegen benauwdheid krijgt, is het ook belangrijk om ze alleen hiervoor te gebruiken en de voorschriften van de arts te volgen.

Meer informatie

Heb je na het lezen van deze informatie nog vragen? Of zijn jouw klachten niet besproken? Bespreek het met jouw arts, verpleegkundige of apotheker. Zij kennen jouw persoonlijke, medische dossier en kunnen je alles vertellen over sterke pijnstillers. Geen vraag is dom, en het is belangrijk voor de zorgverlener om te weten waar jij mee zit, zodat ze de zorg kunnen geven die bij je past.

Voor zorgverleners

Ben je zorgverlener en heb je vragen over bijzondere medicatietoepassingen, doseringen, toedieningswijze, dan kun je 24/7 contact opnemen met consultatie palliatieve zorg.